

Julia Laffranque

Arvoisat parlamentin jäsenet. Kiitos, että olen saanut tilaisuuden esittää ajatuksiani Euroopan oikeusasiamiehen tehtävästä ja saada Teidät vakuuttuneeksi siitä, että olen paras ehdokas.

Ihmisoikeuksilla, ihmisarvolla ja oikeusvaltioperiaatteella on koko elämäni ajan ollut minulle erityinen merkitys.

Olen syntynyt ja viettänyt lapsuuteni Virossa Neuvostoliiton hallinnon aikana, ja koin omakohtaisesti, mitä vapauden saaminen ja Euroopan unioniin liittyminen merkitsee. Kun Viro sai jälleen itsenäisyytensä, pystyin lähtemään Saksaan opiskelemaan oikeustiedettä, asettumaan myöhemmin asumaan Ranskaan ja opiskelemaan monia kieliä, ja minulla on nyt kolme lasta, jotka ovat sekä virolaisia että ranskalaisia.

Olen hyvä esimerkki siitä, mitä EU mahdollisti Erasmus-sukupolvelle.

Hyvät naiset ja herrat, Euroopan oikeusasiamiestä kuvataan perussopimuksessa ja perusoikeuskirjassa elimenä, jolle kansalaisilla on perusoikeutena kannella EU:n toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen toiminnassa ilmenneistä hallinnollisista epäkohdista.

Oikeusasiamies voi myös käynnistää hallinnollisia epäkohtia koskevia tutkimuksia omasta aloitteestaan.

Oikeusasiamiehen ei pitäisi tutkia Euroopan parlamentin ja sen valiokuntien poliittista työtä tai toimia päällekkäin niiden kanssa. Päällekkäisyyttä ei myöskään saisi olla ihmisoikeusjärjestöjen eikä Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun työn kanssa. Valtuutettuhan ei käsittele kanteluita. Oikeusasiamies ei myöskään ole tuomioistuimeen verrannollinen.

Oikeusasiamiehen tehtävänä on toimia tehokkaasti ja siten, että sillä on todellista vaikutusta kansalasiin, jotka tekevät hallinnollisista epäkohdista kanteluja, sekä tehostaa EU:n hallintoa.

Euroopan oikeusasiamiehen on oltava riippumaton ja puolueeton, eikä hän voi seurata työssään poliittisia tai muita suuntauksia. Muussa tapauksessa toimielimet ja kantelijat eivät luota oikeusasiamieheen. Ilman luottamusta hallinto ei noudata oikeusasiamiehen suosituksia eivätkä kansalaiset tee kanteluja.

Kantelut, joita Euroopan oikeusasiamiehen on käsiteltävä, edellyttävät yleensä perusteellista lainsäädännön tuntemusta ja oikeustajua. Euroopan oikeusasiamiehen on löydettävä ratkaisuja ja saatava ne hyväksytyiksi. Oikeusasiamiehen on kyettävä vakuuttamaan toimielimet siitä, että niiden olisi sekä noudatettava lainsäädäntöä että toimittava mahdollisimman kansalaisystävällisellä tavalla. Juuri näin toimin, jos minut valitaan tehtävään.

Olen ammatiltani asianajaja. Tuomarina olen toiminut yli 15 vuoden ajan eli seitsemän vuotta Viron korkeimman oikeuden tuomarina ja viimeksi kuluneiden yhdeksän vuoden ajan Strasbourgissa sijaitsevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomarina. Tässä yhteydessä on syytä panna merkille, että Euroopan oikeusasiamiehen ohjesäännön

mukaan korkeimmat tuomarit ovat automaattisesti päteviä toimimaan Euroopan oikeusasiamiehenä eikä heidän pätevydestään ja kokemuksestaan tarvita muuta näyttöä.

Tuomarina ja ihmisoikeustuomarina olen ratkaissut asioita, jotka vaihtelevat maataloudesta ja ympäristöstä terrorismiin ja ilmaisunvapaudesta lapsikaappauksiin. Olen joutunut tekemään päätöksiä elämän ja kuoleman kysymyksistä, ja minulla on ollut rohkeutta ilmaista olevani eri mieltä kiistanalaisissa tapauksissa. Tunnen kansalaisten ongelmat läpikotaisin.

Koska olen toiminut virkamiehenä Virossa, joka on sähköisen hallinnon esimerkkimaa, minulla on myös kokemusta hallinnollisen prosessin inhimillistämisestä. Tunnen hallinnon juurta jaksain. Olen lisäksi ollut Eurooppa-oikeuden professori, ja minulla on laaja tietämys Euroopan oikeusasiamiehelle olennaisen tärkeästä Euroopan unionin oikeudesta. Johtajakokemukseni kansainvälisissä elimissä on opettanut minulle vastuunkantoa kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Vaikka uskon vahvasti demokraattiseen politiikkaan kansalaisten etujen ja hyvinvoinnin edistämiseksi, en ole koskaan ollut minkään poliittisen puolueen jäsen.

Olen ehdokkaana, koska uskon, että Euroopan oikeusasiamies voi toiminnallaan hyödyttää tavallisia kansalaisia. Olen yksilöinyt Euroopan oikeusasiamiesinstituution nykyiset vahvuudet ja ongelmat, ja tavoitteenani onkin hyödyntää sen vahvuuksia ja ratkaista ongelmat. Oikeusasiamiehen toimintaan tarvitaan muutoksia.

Olen käynyt laajoja keskusteluja kahden entisen Euroopan oikeusasiamiehen kanssa, jotka ovat innoittaneet minua asettumaan ehdolle. Olen keskustellut useiden kansallisten oikeusasiamiesten kanssa, muun muassa Kansainvälisen oikeusasiamiesinstituutin pääsihteerin kanssa.

Akateemisissa aikakausjulkaisuissa kirjoittavien kriitikoiden ja tiedotusvälineissä esitettyjen tietojen mukaan keskeisenä ongelmana on se, että EU:n toimielimet ovat menettäneet luottamuksensa oikeusasiamiestä kohtaan, koska oikeusasiamiehen toiminta ei enää perustu tiukasti lainsäädäntöön eikä tämä aina sovelleta oikeudenmukaista menettelyä.

Tämän seurauksena toimielimet eivät enää ole niin halukkaita hyväksymään ehdotettuja ratkaisuja. Voisin antaa useita esimerkkejä, mutta mainitsen tässä vain yhden tapauksen, joka koskee parlamentin jäsenten kuluja. Euroopan parlamentti syytti oikeusasiamiestä siitä, että tämä oli laiminlyönyt oikeudenmukaisen menettelyn julkistamalla asian ennen parlamentin kannan kuulemista.

Tilastoja tarkasteltaessa voidaan todeta, että oikeusasiamiehen antamien suositusten noudattamisaste on laskenut.

Oikeusasiamiehelle tehtyjen kantelujen määrä on yllättävän pieni. Vaikka EU:ssa asuu yli 500 miljoonaa ihmistä, vuosittain tehdään vain noin 2000 kantelua.

Kansalaisten ei pitäisi menettää luottamustaan oikeusasiamieheen, eikä toimielinten

pitäisi menettää kunnioitustaan oikeusasiamiestä kohtaan.

Jotta oikeusasiamiehen uskottavuus voitaisiin palauttaa, lainsäädännöstä olisi jälleen tultava toiminnan perusta. Lisäksi tarvitaan oikeusasiamiestä, jolla riippumattomuus ja puolueettomuus ovat DNA:ssa ja joka tietää koulutuksen ja kokemuksen perusteella, mistä oikeudenmukaisessa menettelyssä on kyse. Tuomarina minulla on kaikki tarvittava pätevyys ja taidot. Useimmat kansalliset oikeusasiamiehet ovat myös asianajajia ja jotkut heistä ovat olleet tuomareita.

Hyvät naiset ja herrat, visioni tästä tehtävästä on tarjota kantelijoille erinomainen palvelu, jossa yhdistyvät korkeatasoinen lainopillinen asiantuntemus ja inhimillinen lähestymistapa, sekä suojella kansalaisten perusoikeuksia.

Käyttämällä suostuttelutaitoja ja oikeudellisia perusteita sekä toimimalla aidossa yhteistyössä EU:n hallinnon kanssa löydetään ratkaisuja, jotka tyydyttävät kantelijoita tasapainoisella tavalla.

Minulla on visioni toteuttamiseksi erittäin konkreettinen suunnitelma, joka löytyy toimintasuunnitelmastani. Tässä vaiheessa nostan esiin vain muutamia seikkoja.

1) Yhtäkään kantelua ei voida jättää käsittelemättä, sillä jokainen kantelu on merkki jostain, mikä voi olla vialla Euroopassa. Jokainen kantelu on yhtä tärkeä. Yhteistyössä kansallisten oikeusasiamiesten ja vetoamusvaliokunnan kanssa aion kiinnittää erityistä huomiota kaikkein heikoimmassa asemassa olevien, kuten vammaisten, lasten, vanhusten, EU:n alueella oleskelevien turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten, vähemmistöjen ja väkivallan uhrien, ihmisoikeuskysymyksiin. Aion pitää perusoikeuksia hyvin esillä.

2) Käytän oikeusasiamiehen oma-aloitteista valtaa viisaasti ja tehokkaasti kansalaisten hyödyksi. Ensimmäinen oma-aloitteinen tutkimukseni voisi koskea sitä, miten EU:n toimielimet käyttävät teknologiaa kansalaisten hyödyksi heidän digitaalisten oikeuksiensa ja eettisten periaatteiden mukaisesti. Toinen tärkeä aihe, josta haluaisin tehdä oma-aloitteisen tutkimuksen, on vammaisten henkilöiden osallistuminen lainsäädäntöehdotuksia koskeviin komission julkisiin kuulemisiin.

3) Oikeusasiamiehenä osallistuisin näin ollen säännöllisesti komission julkisiin kuulemisiin, joilla on vaikutusta kansalaisten oikeuksiin, sekä EU:n hallintomenettelylainsäädännön kodifiointityöhön. Tavoitteena on integroida hyvä hallinto uusien toimien suunnitteluun.

4) Oikeusasiamiehen menettelyjä ja rakennetta nykyaikaistetaan, jotta voidaan tarjota tehokas, vaikuttava, avoin ja eettinen tapa käsitellä kanteluita. Aion esimerkiksi perustaa julkisen asiakirjarekisterin. Yllätyksekseni sellainen puuttuu tästä avoimuutta edistävästä elimestä.

Yleisen avoimuuden osalta aion tietysti jatkaa tärkeää avoimuutta koskevaa työtä, tutkia

kantelut huolellisesti ja tehdä yhteistyötä kansallisten oikeusasiamiesten kanssa asioissa, jotka edellyttävät laajoa avoimuuteen perustuvaan hallintokulttuuriin liittyviä muutoksia.

5) Aion luoda pysyviä yhteistyökanavia Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunnan kanssa tehtävää työtä varten. Aion vahvistaa suhteita kansallisiin oikeusasiamiehiin ja tehdä heidän kanssaan yhteistyötä erilaisissa asioissa, kuten väärinkäytösten paljastajien suojelussa.

Aion myös olla todellinen johtaja, joka kohtelee henkilöstöään myötätuntoisesti. Aion nostaa esiin oikeusasiamiehen toimiston työtä ja sen vaikutuksia.

EU:n kansalaisten on voitava olla varmoja, että oikeusvaltioperiaatetta kunnioitetaan ja että meitä yhdistävistä periaatteista ja arvoista pidetään kiinni. Emme voi unohtaa, että EU on nimenomaan oikeuden ja arvojen yhteisö.

Olen saanut tukea parlamentin jäseniltä eri poliittisista puolueista. Olen tavannut heitä ja olen käynyt todella innostavia keskusteluja kampanjani aikana. Tämä on vakuuttanut minut siitä, että Euroopan oikeusasiamiehen on NYT aika olla jälleen asianajaja, kuten silloin kun Euroopan kansalaisuus -käsite luotiin ja Euroopan oikeusasiamiehen toimisto perustettiin.

Annan EU:n kansalaisille äänen ja annan kaiken tietämykseni, kokemukseni, omistautumiseni ja tarmokkuuteni heidän käyttöönsä. Olen oikeusasiamieheksi pätevä asianajaja, jolla on tarjota myös inhimillisiä ominaisuuksia, kuten myötätuntoa ja empatiakykyä. Olen oikeudenmukainen ja kunnioitan ihmisarvoa, ihmisyyttä ja oikeusvaltioperiaatetta.

Julia Laffranque

Vastuuvapauslauseke:

Puheen tämä versio valmistettiin julkaistavaksi ennen puheen pitämistä. Kuulemistilaisuudessa pidetyn puheen sisältö voi erota puheen julkaistusta versiosta.